

OLIMPIADA NAȚIONALĂ DE LIMBA ȘI LITERATURA ROMÂNĂ
clasa a X-a
ETAPA JUDEȚEANĂ
19 martie 2022

- **Toate subiectele sunt obligatorii.**
- **Eseul/răspunsurile nu vor fi precedate de titlu și/sau motto.**
- **Timpul de lucru: 3 ore.**
- **Total: 100 de puncte.**

Citește cu atenție fragmentele de mai jos:

A.

La vârsta de un an, în mahalaua pitorească în care trăiam, băieții treceau prin ceremonia „tăierii moțului”. Cu ocazia ei se adunau toate rudele, în ținută scorțoasă de mare ceremonie, femeile cu hidoase coafuri „permanente” făcute cu drotul, bărbații în cămăși albe pătate de scrum de țigară, tăiați pe obraz de la lamele proaste, ca să vadă cum unui copilăș speriat, ținut în brațe de nașul lui, i se reteza cu foarfeca o buclită moale de păr din creștet, prinsă cu ață albastră. Preotul în odăjdii aurii care făcea asta trebuie să mi se fi părut năpraznic ca Iehova însuși. Nașii mei erau o pereche de neuitat, desprinsă parcă din pânzele Vameșului Rousseau. Ea, blondă, masivă și planturoasă, cu părul numai bucle și fundițe, rochie roz spumoasă și pantofi monstruoși ca două aparate de tortură, el mărunț, venindu-i până la sâni, negricios, în costum de ceremonie, cu umeri vătuiți și nasturi la două rânduri. Nașul era renumit în toată mahalaua pentru sicriele pe care le făcea pe măsura clienților, dar și pentru galeriile pentru draperii și scaunele solide care ieșeau din mâinile lui. Purta veșnic după ureche un creion „chimic” lat, de tâmplărie, pe care-l muia-n gură ca să poată însemna apoi pe lemn locul tăieturii, încât buzele și limba îi erau mereu violete. Casa nașilor era unica în cartierul care mirosea amețitor a flori de oleandru: vopsită-n azurii și cu un mare înger de ghips montat deasupra intrării. În anumite momente ale zilei, când cerul lua exact nuanța de albastru a tencuielii, casa se topea în azurul universal, devenind cu totul invizibilă. Atunci îngerul părea că zboară liber pe cerul cristalin al verii.

Sub zborul lui planat și-n fața casei nevăzute se desfășura acum ceremonia. Preotul mi-a tăiat moțul, iar nașul mi-a vârât sub ochi tăvița tradițională pe care se-nșirau câteva obiecte dispare: un păhăruț cu vin, un clește, niște bani, o păpușică cu păr de ață, spice de grâu... Trebuia să apuc de pe tavă, succesiv, trei obiecte, care să-mi prevestească viitorul în viață: dacă luam paharul aveam să fiu bețiv, dacă alegeam păpușa – afemeiat, dacă apucam cleștele – un muncitor harnic etc.

Mă-ntreb ce zeu a-mpins în acel moment, ușor, cu vârful degetului, creionul de la urechea nașului, făcându-l să cadă-ntre lucrușoarele de pe tavă? Fapt este că m-am repezit imediat la creionul ce nici nu trebuia să fie acolo, l-am înșfăcat cu toată puterea și nu i-am mai dat drumul, nici n-am mai vrut să iau altceva de pe tavă. Creionul avea să fie destinul meu, era limpede pentru toată lumea. Dar interpretarea lui a fost greșită, și greșită a rămas multă vreme. Chipurile din jur, măști vopsite strident ca-n Ensor, au început să facă haz: „Aha, micul Mircea o să fie tâmplar, ca nașul lui!”. Întreaga copilărie, mama m-a tot plimbat, aparent întâmplător, pe la pompele funebre, uitându-se cu coada ochiului să vadă dacă arăt vreun interes pentru sicrie, m-am dus apoi pe la atelierul nașului, plin de rumeguș și clei de oase, ca să văd cum îmbină scândurile pentru scaune, dar degeaba. Tâmplăria nu s-a prins de mine. Îngerul de deasupra intrării îmi dăruise, în magica

lui ironie, un altfel de creion. Într-un fel, tot ce am scris de-a lungul vieții mele, am scris, de fapt, cu acel creion de tâmplărie pe care soarta mi l-a pus de la-nceput între degete. Bătătura pe care-o am de la nenumărate pixuri și stilouri și creioane pe degetul mijlociu e singurul semn de muncă grea pe care-l am pe trup, și sunt mândru de ea ca de o medalie de onoare.

(Mircea Cărtărescu, *Creionul de tâmplărie*)

B.

M-am dus. Pe drum, îmi spuneam că trebuie să mă arăt bună și iertătoare, mai ales că-n acest fel mă puneam la adăpost de procesele de conștiință ulterioare. Dacă-am respecta cele zece porunci ne-am face viața mult mai ușoară, ne-am asigura o medie de liniște și de confort sufletesc, un fel de prosop mereu curat cu care să ne ștergem fața, fără silă de impurități. N-am duce o viață agitată, am învăța să ne dominăm pornirile, pe care adesea ne place să le-nobilăm cu numele de pasiuni. Căutam, pe drum, să-mi impun o atitudine, așa cum făcusem de multe ori, nici de frică, nici din jenă sau din ipocrizie și nici din bunătate, ci din respect față de mine și din dorința de-a-mi demonstra că mă pot stăpâni.

Dacă nu m-aș fi stăpânit poate-aș fi omorât oameni, fiindcă în ciuda respectului meu față de om, pornit din principiul că n-ai voie să distrugi ceva ce n-ai creat, eu cred că sunt oameni care merită să fie omorâți. Dacă otrava pe care o împrăstie-n timpul unei vieți ar fi echivalată-n omoruri fizice, s-ar constata că acești secretori de venin, sunt pluricriminali și că li s-ar cuveni cu vârf și ȳndesat pedeapsa capitală.

Mama îi adusese în casă, iar dâșii, drept mulțumire, îi scosese lucrurile din odaia ei cât o chilie și nu găsiseră un loc mai bun unde să i le pună decât în pivniță. Dacă atunci când au cărat lucrurile prin toată curtea ca să ajungă la pivniță, ea și Vasile, bărbatu-său, ar fi avut, printr-o minune, o poartă a gândului deschisă o clipă spre viitor, și dacă s-ar fi văzut fiecare pe patul de moarte, ar fi dus oare lucrurile înapoi, în camera? M-a stăpânit de totdeauna gândul morții și frica de-a-mi încărca sufletul cu păcate. Mă temeam de momentele de singurătate de la care nimeni nu se poate sustrage, de bilanțurile pe care numai o moarte fulgerătoare și anihilarea conștiinței te-ar putea scăpa. Mi-era teamă de visele urâte care scot la suprafață mȳzga pe care-o ascunzi grijuliu sub lustrul unei vieți, convenabile din punct de vedere social. Mi-era scȳrbă de prea mulți oameni și nu voiam să-mi fie și de mine. Trebuia să fac din mine un om pe care să mă pot bizui. Îi puteam pierde pe toți, dragi sau nu, și i-am pierdut. Eu aveam să-mi fiu interlocutor perpetuu oricȳt de rare-ar fi fost momentele mele de autoanaliză și de confidenȳă cu mine însȳmi. Este la fel de greu să fii om de caracter pe cȳt de greu este să scrii un roman. Trebuie să fii prea multă vreme locuit de același personaj sau de-aceleași personaje. Pe distanȳe mai scurte, destulă lume este cumsecade, în ansamblul unei vieți sunt însȳ puține caractere. Entuziasmul nostru pentru atitudinile ferme se uzează repede. Obosim să mergem pe linia maximei rezistenȳe, cea a fermitȳții, care ne ține ca pe-o coardă întinsă; mai dȳm drumul coardei, într-o poziție mai odihnitoare, mai comodă. Pe drumul drept se ajunge-anevoie. Ne lȳsȳm ușor ispitiți s-o luȳm pe cele lȳturalnice, mai ales cȳ le-au bȳtȳtorit atȳția ȳnaintea noastră. Obosind să tot rȳmȳnem peștii pașnici devorați de peștii rapaci, peștii care, adesea ȳn comparație cu victimele lor, nu sunt mai ȳnzestrați decȳt cu un apetit care-i face să nu se uite pe cine-nghit. Educația pe care-o primim ȳn familiile noastre cu frica lui Dumnezeu – sau, altfel spus, dupȳ niște principii de moralȳ elementarȳ – face din noi fiinȳe dezarmate ȳn fața vieții, inadaptabile, ȳntr-o perpetuȳ mirare produsȳ de dezacordul ȳntre felul cum am fost ȳnvȳȳați să ne purtȳm și cel ȳn care trebuie să ne purtȳm ca să ne meargȳ bine. Pe vremea cȳnd mai aveam mult de trȳit, ori de cȳte ori ajungeam la exasperare, cȳnd nervii stȳteau să-mi pocneascȳ, citeam cȳteva pagini frumoase, cȳutam să retrȳiesc cu gândul cele cȳteva momente de

împăcare și de fericire de care-am avut parte, pentru ca viața să mi se pară suportabilă și să nu-mi dea senzația unui eșec total, însoțit, pe deasupra, de agitație, de neliniște și de-o permanentă revoltă. La sfârșitul vieții aș vrea să adun toată scârba pe care mi-a produs-o viața prin cea mai mare parte a ființelor cuvântătoare care-o alcătuiesc, pentru ca acest ultim tablou al ultimului act să nu mi se pară încununarea eșecului, dacă un eșec poate fi încununat. Am înțeles mecanismul răutății de la vorba de duh care ulcerează, până la denunț și la crimă. În viața mea, ura a fost un sentiment sporadic și minor. Aș minți dacă-aș spune că nu-mi plăcea să-mi închipui dușmanii trecând prin mari nenorociri, dar nici în gândul meu cel mai ascuns răul nu era pricinuit de mine. Cred că sentimentele care m-au dominat au fost resemnarea și dezgustul. Fără să iert și fără să condamn, mă depărtam de oamenii pe care-i prindeam cu ocaua mică, în raporturile cu mine sau cu alții. Repulsia față de josnicie mă făcea să-i ocolesc ca pe niște bolnavi de-o boală rușinoasă și respingătoare.

(Ileana Vulpescu, *Candidații la fericire*)

Subiectul I

30 de puncte

Răspunde, pe foaia de concurs, la fiecare dintre următoarele cerințe:

1. Ilustrează, cu exemple din fiecare text, o funcție a limbajului. **6 puncte**
2. Prezintă valoarea expresivă a verbelor la modul conditional-optativ, din primul alineat al textului *Candidații la fericire* de Ileana Vulpescu. **6 puncte**
3. Prezintă valoarea expresivă a unei interogații retorice din textul *Creionul de tâmplărie* de Mircea Cărtărescu. **6 puncte**
4. Comentează modul în care este valorificat motivul *apartenenței la familie* în cele două texte. **6 puncte**
5. Susține-ți opinia despre semnificația următoarei secvențe din textul *Creionul de tâmplărie* de Mircea Cărtărescu: *Îngerul de deasupra intrării îmi dăruise, în magica lui ironie, un altfel de creion. Într-un fel, tot ce am scris de-a lungul vieții mele, am scris, de fapt, cu acel creion de tâmplărie pe care soarta mi l-a pus de la-nceput între degete. Bătătura pe care-o am de la nenumărate pixuri și stilouri și creioane pe degetul mijlociu e singurul semn de muncă grea pe care-l am pe trup, și sunt mândru de ea ca de o medalie de onoare.* **6 puncte**

Notă! Niciun răspuns nu va depăși 100 de cuvinte.

Subiectul al II-lea

35 de puncte

Imaginează-ți că ești personajul – narator al fragmentului extras din textul *Creionul de tâmplărie* de Mircea Cărtărescu.

Redactează o scrisoare – răspuns, de 150 — 300 de cuvinte, adresată personajului - narator din fragmentul preluat din *Candidații la fericire* de Ileana Vulpescu, impresionat fiind de afirmațiile acestuia: *Eu aveam să-mi fiu interlocutor perpetuu oricât de rare-ar fi fost momentele mele de autoanaliză și de confidență cu mine însămi. Este la fel de greu să fii om de caracter pe cât de greu este să scrii un roman.*

În elaborarea răspunsului vei avea în vedere:

- respectarea convențiilor specifice tipului de text indicat;
- asumarea rolului de corespondent cu personajul – narator;
- interpretarea mesajului ambelor texte;
- valorificarea secvenței date ;
- utilizarea unui limbaj expresiv.

Vei primi 25 de puncte pentru conținutul textului și 10 puncte pentru organizarea, structurarea și redactarea textului.

Notă! Punctajul pentru redactare se acordă doar în cazul în care scrisoarea are minimum 150 de cuvinte și dezvoltă subiectul propus.

Subiectul al III-lea

35 de puncte

Scrie un eseu de 600 — 900 de cuvinte despre *relația ființă – destin - devenire*, pornind de la cele două texte date și valorificând experiența ta culturală/ personală.

Notă! În elaborarea eseului, vei respecta structura textului de tip argumentativ: *ipoteza*, constând în formularea tezei/a punctului de vedere cu privire la temă, *argumentația* (cu 3 argumente / raționamente logice/exemple concrete etc.) și *concluzia/ sinteza*.

Vei primi 30 de puncte pentru conținutul textului și 5 puncte pentru redactare.

Notă! Punctajul pentru redactare se acordă doar în cazul în care eseuul are minimum 600 de cuvinte și dezvoltă subiectul propus.